

DUYGULARI YÖNETME BECERİLERİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARI*

A.Rezan Çeçen**

ÖZET

Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin (genç yetişkin) duyguları yönetme beceri düzeylerine ilişkin algılarını ölçebilmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir. Araştırmanın örneklemini Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan toplam 567 öğrenci oluşturmuştur. Uygulanan faktör analizi sonucu ölçeğin altı faktörlü bir yapı gösterdiği gözlenmiştir. Bu faktörler sırasıyla “Duyguları sözel olarak ifade edebilme”, “Duyguları tanıyabilme ve kabul”, “Duyguları olduğu gibi gösterebilme”, “Olumsuz bedensel tepkileri kontrol edebilme”, “Başaçıkma” ve “Öfkeyi yönetme”dir. Güvenirlik çalışmalarında ise iç tutarlık katsayıları tüm ölçek için .83, alt ölçekler için sırasıyla .79, .67, .65, .64 ve .62; test-tekrar test güvenirlilik katsayısı ise üç hafta ara ile .81 olarak hesaplanmıştır. Bulgular ölçeğin geçerli ve güvenilir bir şekilde üniversite öğrencilerinin duygularını yönetme becerilerine ilişkin algılamalarını ölçebileceğini göstermektedir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Duyguları yönetme becerisi, ölçek geliştirme, üniversite öğrencileri

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a reliable and valid instrument to evaluate university students' emotions management skills perception.

The sample was consisted of 567 university students who attended University of Cukurova,

Faculty of Education. Principal component analysis produced a solution six factor. These factors named respectively “Expression of emotions as a verbal”, “Recognizing and accepting emotions”, “Expression of emotions as spontaneously”, “Control of negative body response”, “Coping”, “Management of anger”. For reliability; The Cronbach alpha coefficient was .83 for overall scale and orderly, for six subscales. .79, .60, .67, .65, .64, .62. Test-re-test reliability coefficient was .81 for three weeks.

The results revealed that the scale has content, construct, discriminant and criterion validity.

KEY WORDS: Emotions management skills, validity, reliability, university student, scale development.

Yüzlerce filozof ve araştırmacı duyguların ne olduğu ile ilgili tanımlamalar ve sınıflamalar yapmaya çalışmışlar ve kolay olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (Goleman, 1999; Oatley ve Jenkins, 1996; Averill, 1994a; Averill, 1994b; Ekman, 1994; Izard, 1992; Solomon, 1993; Safran ve Greenberg, 1991; Frijda, 1988; Lewis ve Michalson, 1983; Plutchik, 1983; Cichetti ve Hesse, 1983; Lazarus, 1984; Zajonc, 1984). Duygu genel anlamda bireyle ilişkili öznel yaşantıları, birey için önemli olan olaylarla ilişkili olarak bireyin neler yapabileceğini, bağlamın değerlendirmesini içeren, tanımlanabilir dönemleri olan bir süreç olarak ifade edilebilir (Strongman, 1996; Oatley ve Jenkins, 1996; Safran ve Greenberg, 1991; Averill

* Bu makale Prof. Dr. Banu İnanç yönetiminde Yrd. Doç. Dr. A.Rezan Çeçen'in Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından desteklenen doktora tezinin bir bölümünün özetidir.

** Ç.Ü. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, arcecen@cu.edu.tr

ve Nunley, 1988; Çeçen, 2002). Son yıllarda yapılan çalışmalarda duyguların sınıflanmasında olumlu-olumsuz duygu kategorilerinin olduğu konusunda görüş birliğinin olduğu görülmektedir (Clark ve Watson, 1988; Tellegen ve Watson, 1985). Duygu bireyin harekete hazır olmasına, önceliklerini belirlemesine ve planların yapılmasına öncülük eder (Frijda, 1994; Safran ve Greenberg, 1991). Duygulara bedensel değişimler, duygusal ifadeler (sözel ve sözel olmayan) ve hareket tarzları gibi öğeler eşlik eder (Ekman, 1994; Izard, 1993; Izard ve Maletesta, 1987; Leventhal ve Scherer, 1987; Lang, 1983). Duygu öğeleri arasındaki ilişkilerin nasıl ortaya çıktığını açıklamak için yapılan bazı araştırmalar, bu öğelerin bazen içiçe olduğu, bazen aralarında hiçbir ilişkinin olmadığı, bazen duygunun öznel yaşandığı ve buna zaman zaman bedensel değişimlerin eşlik ettiği bir örüntüyü ortaya koymaktadırlar (Strongman, 1996; Buck, 1983; Kiesler, 1982; Meichenbaum, 1977).

Lewis (1993a)'in gelişimsel-bilişsel bakış açısına göre, potansiyel olarak doğuştan var olan duygular (olumsuz ve olumlu) olgunlaşma, sosyalizasyon ve bilişsel faktörlerin etkisiyle farklılaşmaktadırlar.

Lewis duygusal deneyimin yaşanması için sosyalizasyona bağlı olarak bilişsel bir değerlendirme (appraisal) ve yorumlama sürecinin olması gerektiğine inanmaktadır. Bu bakış açısında organizmanın, bilişsel bir yeteneğe sahip olması ve bir benlik kavramının bulunması gerekmektedir. Lewis (1993b) kuramsal olarak duyguları yönetme becerilerini a) fizyolojik tepkileri farketme, b) duyguları etiketleyebilme c) duyguları sözel ve davranışsal olarak ifade etme d) duygularla ilgili başa çıkma süreçleriyle açıklamaktadır. Buna ek olarak yaşanan duygu deneyiminde, duygu durumlarının sosyalizasyona (bireysel, ailesel ve kültürel) bağlı olarak birey tarafından nasıl yönetileceğini belirlemede bireysel, ailesel ve kültürel faktörlerin de önem kazandığını belirtmektedir. Duyguları ölçen ölçeklerle ilgili yazın incelendiğinde Durumluk-Sürekli Öfke

Ölçeği (Spielberger, 1983), Durumluk-Sürekli Kaygı (Öner, Le Compte, 1985) gibi yalnız bir duyguyu ölçen ölçeklere rastlanmış global olarak duyguları yönetme becerilerini ölçen bir ölçeğe rastlanmamıştır.

Bu gereksinimden hareketle bu araştırmanın amacı geçerli ve güvenilir bir duyguları yönetme becerileri ölçeğinin geliştirilmesidir.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini Çukurova Üniversitesi örneklemini ise 2000-2001 öğretim yılında Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Resim Öğretmenliği bölümünde okuyan toplam 567 öğrenci oluşturmuştur. Örnekleme yer alan öğrencilerin yaş ranjı 17-25 arasında değişmekte ve yaş ortalaması ise 19.6'dır. Araştırma kapsamında ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yürütebilmek amacıyla beş ayrı örneklem grubuna gidilmiştir. Birinci örneklem: Yapı geçerliği çalışmalarını yürütebilmek için hazırlanan taslak ölçeğin uygulandığı Fransızca ve İngilizce bölümlerinde öğrenim gören toplam 517 öğrenciden oluşmaktadır. İkinci Örneklem: Birinci örneklemde elde edilen veriler üzerinde uygulanan faktör analizi sonuçlarında maddelerin özdeğerlerinin ve varyansı açıklama düzeylerinin düşük olduğunun gözlenmesi nedeniyle taslak ölçek maddeleri üzerinde değişiklikler yapılarak Almanca ve Resim-İş öğretmenliğinde okuyan toplam 350 kişilik ikinci bir örneklem grubuna gidilmiştir. Araştırmadaki pilot çalışmalar birinci ve ikinci örneklem üzerinde yürütülmüştür. Üçüncü Örneklem: İkinci örneklem üzerinden toplanan veriler üzerinde uygulanan ikinci faktör analizi sonuçlarında faktörlerin varyansı açıklama düzeylerinin düşük olması nedeniyle taslak ölçek maddeleri üzerinde yeniden değişiklikler ve düzenlemeler yapılarak Sınıf Öğretmenliği'nde okuyan 317 kişilik üçüncü örnekleme gidilmiştir. Üçüncü örneklem üzerinden toplanan veriler üzerinde yapılan faktör analizi sonuçları ölçeğin yapısı-

nın kararlı olduğunu göstermiştir. Dördüncü örneklem: Ölçeğin faktör yapısının kararlı olduğunun belirlenmesinden sonra Benzer ve Farklı ölçekler geçerliği için 85 Fransızca ve 65 Resim-İş öğretmenliğinde öğrenim gören öğrenciler üzerinden veri toplanmıştır. Beşinci örneklem: “Duyguları Yönetme Becerileri Ölçeği” nin (DYBÖ) test-tekrar-test güvenilirliğini sınamak amacıyla Sınıf öğretmenliği’nde okuyan 100 kişilik ayrı bir örneklem grubu üzerinden veriler toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla Empatik Eğilimler Ölçeği (EEÖ), Kişilerarası İlişkiler Ölçeği (KİÖ) ve UCLA Yalnızlık Envanteri kullanılmıştır.

Kişilerarası İlişkiler Ölçeği (KİÖ)

Şahin, Durak ve Yasak (1994) tarafından kişilerarası ilişkileri ölçmek amacıyla geliştirilen ölçek yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda toplam 31 maddeden oluşmaktadır. Her madde 0-3 arası değişen Likert tipi bir ölçek üzerinde değerlendirilmektedir. Toplam puan ranjı 0-150'dir. Ölçme sonucu ölçekten üç ayrı puan elde edilir. Bunlar besleyici ilişki tarzları (16 madde), zehirleyici ilişki tarzları (15 madde) ve her ikisinin birleşiminden oluşan toplam puandır. Zehirleyici ilişki tarzları ölçeğinden alınan düşük puanlar, besleyici ilişki tarzları alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar ve toplamda alınan yüksek puanlar kişilerarası ilişkilerde olumlu tarzın kullanıldığının göstergesidir. Kişilerarası ilişkiler ölçeğinin güvenilirlik çalışmalarında Cronbach alfa katsayısı toplam puan için .79, besleyici ilişki tarzları için .80 ve zehirleyici ilişki tarzları için .81 olarak bulunmuştur. Tek ve çift maddelerden elde edilen iki yarı güvenilirliği .63 olarak hesaplanmıştır.

Empatik Eğilim Ölçeği

Dökmen (1990) tarafından geliştirilen Empatik Eğilim Ölçeği bireylerin günlük yaşamlarındaki empati kurma potansiyellerini ölçmektedir. Ölçeğin güvenilirlik çalışması için Dökmen (1990) tarafından 70 kişilik bir

öğrenci grubuna üç hafta arayla iki defa empatik eğilim ölçeği uygulanmış, bu iki uygulamadan elde edilen testin tekrarı güvenilirlik katsayısı .82 bulunmuştur. Bireylerin ölçeğin tek ve çift maddelerinden aldıkları puanlar arasındaki güvenilirlik katsayısı ise .81'dir. Ölçeğin geçerlik çalışmasında ise 24 kişilik bir gruba Empatik Eğilim Ölçeği ve Edwards Kişilik Tercih Envanteri'nin "Duyguları Anlama" bölümü uygulanmıştır. İki ölçek arasındaki korelasyon katsayısı .68 olarak bulunmuştur.

UCLA Yalnızlık Ölçeği

UCLA yalnızlık ölçeği Russell, Peplau, Cutrona (1980) tarafından geliştirilen bireyin genel yalnızlık derecesini belirlemeye yarayan 20 maddelik likert tipinde bir kendini değerlendirme aracıdır. Ölçekten alınacak yüksek puanlar yalnızlık düzeyinin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Yaparel (1984) ve Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Demir (1989)'in yaptığı çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili analizler toplam 72 kişi üzerinde hesaplanmış ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin beş hafta ara ile yapılan test tekrar test güvenilirlik katsayısı .94 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler SPSS-WINDOWS 9.0 paket programıyla çözümlenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliği çalışması kapsamında analizler 317 kişiden toplanan veriler üzerinden yapılmıştır. Ölçek geliştirme aşamalarında, yapı geçerliği için faktör analizi, benzer ve farklı ölçekler geçerliği, madde-toplam puanları arasındaki ilişkileri görebilmek amacıyla korelasyon, güvenilirlik çalışmalarında iç tutarlık (Cronbach alfa), test yarılama (split-half) ve test tekrar test güvenilirliği kullanılarak veriler çözümlenmiştir.

İşlem Yolu

Araştırmada veri toplamasının her aşamasında araştırmacı sınıflara giderek öğretmen adaylarına araştırmanın amacı ve ölçeği nasıl yanıtlayacakları ile ilgili bilgiler vermiştir. Hazırlanan taslak DYBÖ ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında kullanılan EEÖ, KIÖ ve UCLA ölçekleri araştırmacı tarafından öğretmen adaylarına gönüllülük ilkesi dikkate alınarak uygulanmıştır. Ölçeklerin uygulama süresi yaklaşık 15-20 dakikadır.

DYBÖ İle İlgili Yapılan Pilot Çalışmalar

Duyguları Yönetme Becerileri Ölçeği'nin geliştirilmesi ile ilişkili olarak araştırmacı iki ön çalışma yapmıştır. Birinci çalışmada, duygularla ilgili geniş kapsamlı bir literatür taraması yapılarak kuramsal çerçeveye uygun 150 madde oluşturulmuştur. Bu maddeler kapsam geçerliği için Ç.Ü. Eğitim Bilimleri Bölümünde çalışan 8 uzmanın değerlendirilmesine sunulmuş ve sonucunda gerekli düzeltmeler yapılarak toplam 150 maddelik taslak ölçek maddeleri elde edilmiştir. Bu taslak ölçek maddelerinde anlaşılmayan maddelerin olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla 50 kişilik bir öğrenci grubuna taslak ölçek maddeleri verilmiş, anlaşılmayan 5 maddenin olduğu gözlenmiştir. Bu beş madde yeniden düzenlenerek geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için 517 kişilik bir örneklem grubuna uygulanmıştır (1. Örneklem) Geçerlik çalışmaları için faktör analizi yapılmış, faktörlerin özdeğerlerinin ve varyansı açıklama düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle ilk uygulamadaki maddeler ifade edilme biçimleri açısından yeniden gözden geçirilmiş, anlam açısından benzerlik gösterdiği düşünülen benzer maddeler birleştirilmiş ve 86 maddelik yeni bir madde havuzu oluşturulmuştur. Oluşturulan maddeler uzman görüşüne başvurularak kapsam geçerliği açısından değerlendirilmiştir. Gerekli düzenlemeler yapılarak hazırlanan 86 maddenin anlaşılıp anlaşılmadığını belirleyebilmek amacıyla 50 kişilik bir örneklem grubuna tekrar uygulanmış, anlaşılmadığı gözlenen maddeler çıkarılarak 80 maddelik bir havuz elde edilmiştir. 80 maddelik taslak

ölçek maddeleri 350 kişilik bir örneklem grubuna uygulanarak veriler toplanmıştır (2.Örneklem). Geçerlik çalışmaları için yapılan faktör analizi sonuçlarında maddelerin varyansı açıklama düzeylerinin düşük olduğu gözlenmiştir. Bu nedenle maddelerin ifade edilme biçimleri yeniden gözden geçirilerek, literatür taranarak ve bazı maddeler sadeleştirilerek yeniden madde havuzu oluşturulmuş, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tekrarlanmıştır.

Madde Havuzunun Oluşturulması

Duyguları Yönetme Becerileri Ölçeği'nin maddeleri hazırlanırken Lewis (1993b) 'in duyguları yönetme ile ilgili kuramsal olarak açıklamaları dikkate alınmıştır. Lewis(1993b)'a göre duyguları yönetmede a) fizyolojik tepkileri farketme, b) duyguları etiketleyebilme c) duyguları sözel ve davranışsal olarak ifade etme d) duygularla ilgili başa çıkma süreçleri yer almaktadır. Psikoloji literatüründeki duyguları yalnız başına ele alan ölçekler; örneğin Durumluk Sürekli Öfke Ölçeği (Spielberger,1983), Durumluk-Sürekli Kaygı (Öner, Le Compte, 1985) ve duyguları ifade etme ile ilgili boyutları bulunan ölçekler, örneğin Kişilerarası İlişkiler (Şahin, Durak ve Yasak, 1994) ve Diğerleri ve Siz (Şahin, 1997) içerikleri açısından incelenmiş ve maddelerin nasıl ifade edilebileceği ile ilgili ipuçları elde edilmiştir. Bu ölçeklerden maddeler aynen alınmamış maddeler ifade edilme biçimleri ve anlam açısından incelenmiştir. Bu şekilde kuramsal çerçeve ve literatür gözönüne alınarak 75 maddelik yeni bir madde havuzu oluşturulmuştur

BULGULAR

Geçerlik Çalışmaları

Kapsam Geçerliliği Çalışması

Hazırlanan 75 maddelik taslak ölçek kapsam geçerliği için Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik, Eğitim Programları ve Öğretim ve İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği

Anabilim Dalında uzmanlığını tamamlamış 20 öğretim elemanına verilmiş ve onlardan konuya uygunluğu, eklenmesi, çıkarılmasını veya düzeltilmesini istedikleri maddeleri (1) en düşük (5) en yüksek olmak üzere değerlendirmeleri istenmiştir. Yapılan değerlendirmelerde maddelerin aritmetik ortalamalarına bakılmış 3.5 ve üzeri maddeler havuzda kalmış, hiç ölçmediği düşünülen 2 madde havuzundan çıkarılmıştır. Uzman görüşü sonucu maddeler üzerinde çalışılmış ve öneriler dikkate alınarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Yapılan bu düzeltmeler sonrasında sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan 40 kişilik bir denek grubuna ulaşılarak (1) en düşük ve (5) en yüksek olmak üzere 1 ile 5 arasında maddelerin anlaşılıp anlaşılmadığını değerlendirmeleri istenmiştir. Yapılan analiz sonrasında tüm maddelerin aritmetik ortalamalarının 3.5 ve üzerinde olduğu gözlenmiştir. Sonuçta madde havuzunda duyguları yönetme becerilerini ölçebileceği düşünülen toplam 73 madde kalmıştır.

Yapı Geçerliliği

Yapı geçerliliği kapsamında ölçeğin faktör yapısını belirleyebilmek amacıyla sınıf öğretmenliği bölümü birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıflarda okuyan 210 kız 107 erkek toplam 317 kişilik örneklemden toplanan veriler üzerinde açıklayıcı (explanatory) faktör analizi yapılmıştır (3.örneklem) Deneklerin yaşları 17 ile 25 arasında değişmekte; yaş ortalaması 19.6'dır. Bu aşamada ilk olarak maddelerin dağılım özellikleri incelenmiştir. Maddelerin tümünün çarpıklık ve sivrilik değerleri 1.00'in altında bulunmuştur. Yapı geçerliliği analizinde şu ölçütler dikkate alınmıştır.

- Her bir faktörün özdeğerinin en az 1 olması,
- Her bir faktördeki maddelerin faktör yüklerinin en az .40 değerine sahip olması,
- Her bir faktöre yüklenen maddelerin anlam ve içerik olarak tutarlı olması,

- Bir maddeye ilişkin birden fazla yüklenen faktör yükleri arasında farkın en az .18 olması.

Yukardaki ölçütler dikkate alınarak herhangi bir dönüştürme yöntemi kullanmaksızın temel bileşenler (principal component) analizi yapılmıştır. Sonuçta özdeğeri 1.00'in üzerinde olan çok sayıda faktörün (21) varyansın %62'sini açıkladığı görülmüştür. Ancak özdeğeri 2.00 değerini aşan 10 faktör bulunmuştur. Maximum Likelihood (ML) kuramsal-model-korelasyon matrisinin hesaplanmasında, en yüksek olasılığa ulaşmaya (Backhaus, Erichson, Plinke ve Weiber, 1994; Tabachnic ve Fidell, 1996) çalışıldığından ve kuramsal model yapısını değerlendirmede sık kullanılan yollardan biri olduğundan faktör analizinde Maximum Likelihood tercih edilmiştir. Maximum likelihood ve varimax rotasyon yöntemleri kullanılarak yukarıda belirtilen kriterler ölçüt alınarak altı faktörlü bir çözüme ulaşılmıştır. Son analizde iterasyon sayısının 5 olduğu görülmüştür. Faktör analizi sonrasında faktörlere ait özdeğer, varyans ve toplam varyansı açıklama yüzdeleri ile maddelere ait faktör yükleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Faktör Analizi Sonrasında Kalan Maddelere Ait Faktör Yükleri

Madde No	Faktör Yükleri					
	Fak.1	Fak.2	Fak.3	Fak.4	Fak.5	Fak.6
(3) (19)	.71	.12		.15	.20	
(4) (12)	.67	.23		.14		
(7) (45)	.65	.14	.25			.10
(9) (29)	.59	.18		.12	.31	.12
(23) (59)	.56		.29	.12	.34	
(25) (33)	.53		.14			
(27) (68)	.53		.22		.17	
(12) (41)	.21	.56		.12	.20	.16
(8) (53)		.55		.22	.35	
(10) (32)		.50			.25	.21
(19) (34)	.11	.49		.24	.17	.17
(15) (55)		.12	.67			
(16) (36)		.18	.66	.14		
(18) (52)	.20		.54		.16	
(20) (49)	.32		.52			
(24) (73)	.24	.14	.51	.13		
(28) (50)	.15	.15	.45	.11		
(1) (24)		.24		.71	.16	
(5) (23)	.10		.19	.70	.10	.10
(11) (7)		.20		.55	.20	.21
(13) (42)	.21	.29		.49	.10	
(2) (51)			.13		.72	.12
(17) (18)		.25		.13	.57	
(21) (67)	.22	.15		.14	.44	
(26) (11)		.19	.23		.41	
(6) (61)		.18				.78
(22) (65)		.18	.13	.20		.67
(14) (58)		.22	.34			.62
Özdeğer	5.72	4.12	2.78	2.33	1.97	1.78
Varyans	14.69	10.58	7.13	6.00	5.07	4.57
Toplam Varyans %	14.69	25.27	32.41	38.41	43.48	48.04

Not: 1) İzleme kolaylığı açısından .10 değerinin altındaki faktör yükleri yazılmamıştır. 2) Parantez içerisindeki ilk numaralar faktör analizi sonrasındaki maddeleri, ikinci numaralar ise faktör analizi öncesindeki madde numaralarını belirtmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde altı faktör içinde en yüksek faktör yükünün .78 ve en düşük faktör yükünün .41 olduğu gözlenmektedir. Faktörlere yüklenen maddeler içerikleri açısından analiz edildiğinde; Birinci faktöre yüklenen maddelerin örneğin; “Yeniden dünyaya gelsem duygularımı daha rahat ifade etmek isterdim”, “Duygularımı yalın ve anlaşılır bir biçimde ifade etmekte güçlük çekerim” gibi duyguları sözel olarak ifade ede-

bilmeye (7 madde) ilişkili, ikinci faktöre yüklenen maddelerin örneğin; “Olumsuz da olsa duygularımı kabul etmekte güçlük çekmem”, “Bazı duygularım bana acı verse bile onların beni geliştirdiğini düşünüyorum” gibi duyguları tanıma ve kabul ile (4 madde) ilişkili, üçüncü faktöre yüklenen maddelerin örneğin; “Gerçek duygularımı daha çok içimde saklar dışarıya farklı görünmeye çalışırım”, “Bir kişi ya da olayla ilgili olumlu duygularımdan çok olumsuz duygularımı gösteririm” gibi duyguları olduğu gibi gösterebilmeye (6 madde) ilişkili, dördüncü faktöre yüklenen maddelerin örneğin; “Çok az kaygılsam bile uyku düzenim bozulur”, “Olumsuz duygular yaşadığımda vücudumda birtakım belirtiler (baş ağrısı, tansiyon, mide ağrısı, kalp çarpıntısı v.b) ortaya çıkar” gibi olumsuz bedensel tepkileri kontrol edebilmeye (4 madde) ilişkili, beşinci faktöre yüklenen maddelerin örneğin, “Olumsuz duygularıyla genelde iyi bir biçimde başa çıkabildiğime inanıyorum”, “ Kaygılı ve gergin olsam bile soğukkanlılığımı korumakta oldukça başarılıyım” gibi başa çıkma (4 madde) ilişkili, ve altıncı faktöre yüklenen maddelerin ise örneğin, “Çok kolay öfkelenen biriyim” gibi öfkeyi yönetme (3 madde) ile ilişkili olduğu gözlenmiştir. Bu bilgiler ışığında altölçeklere sırasıyla “Duyguları Sözel Olarak İfade Edebilme”, “Duyguları Tanıyabilme ve Kabul”, “Duyguları Olduğu Gibi Gösterebilme”, “Olumsuz Bedensel Tepkileri Kontrol Edebilme”, “Başarıyla” ve “Öfkeyi Yönetme” isimleri verilmiştir. Toplam varyansı açıklama düzeyinin ise %48 olduğu gözlenmiştir. Kline (1994)’e göre varyansı açıklama düzeyinin % 40’ın üzerinde olması ölçeğin yapı geçerliğinde önemli göstergelerden biridir.

Böylece ölçek 8’i olumlu (2, 8, 10, 12, 17, 19, 21, 26) 20’si olumsuz (1, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 22, 23, 24, 25, 27, 28) ifadeden oluşan toplam 28 maddeli (1) Bana Hiç Uygun Değil, (5) Bana Tamamıyla Uygun arasında değişen bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ölçek puanlanırken olumsuz maddeler ters çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan

140, en düşük puan ise 28'dir. Alınan yüksek puanlar bireyin duygularını yönetme becerilerinde yetkin olduğuna işaret etmektedir.

DYBÖ ve Altölçeklerin Birbirleriyle Korelasyonlarına Yönelik Bulgular

Faktör analizinden sonra belirlenen alt ölçeklerin birbiriyle ve ölçeğin tümü ile olan korelasyonları incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. Duyguları Yönetme Becerileri Ölçeğinin Alt Ölçek ve Toplam Puanlarına İlişkin Korelasyon Matrisi

	DYBÖ	1	2	3	4	5
DYBÖ						
Altölçek1	.80**					
Altölçek2	.44**	.31**				
Altölçek3	.74**	.58**	.14*			
Altölçek4	.69**	.40**	.02	.47**		
Altölçek5	.55**	.15*	.35**	.16*	.39**	
Altölçek6	.57**	.22**	.06	.30**	.45**	.46**

* p<.05

N=317

**p<0.01

Tablo 2'de görüldüğü gibi DYBÖ'nün altölçeklerle korelasyonu sırasıyla .80, .44, .74, .69, .55 ve .57'dir. İkinci alt ölçeğin (Duyguları tanıma ve kabul) toplam puanla .44, dördüncü ve altıncı altölçekle ise .02 ve .06 korelasyon gösterdikleri ve korelasyonların tatmin edici düzeyde olmadığı görülmektedir. Bu nedenle ikinci altölçek maddelerinin serbest maddeler (free item) olarak toplam puan üzerinden değerlendirmeye alınması, tek başına alt ölçek puanları olarak kullanılmaması düşünülmüştür.

Madde Analizi

DYBÖ'nin geçerlik çalışması için madde-toplam puan korelasyonları incelenmiş ve 28 maddenin madde-toplam puan korelasyonlarının .30 ile .65 arasında değiştiği gözlenmiştir. Yapılan analiz sonucunda duyguları yönetme becerileri ölçeğinin madde-toplam puan korelasyon

düzeylerinin ölçülmek istenen becerileri ölçebileceği söylenebilir.

Ayrırdedici Geçerlik

Verilerin toplandığı öğrencilerin DYBÖ'den aldıkları toplam puanlar düşükten yükseğe doğru sıralanmıştır. Bu sıralamada alt %27 ve üst %27'lik gruplarda 85'er kişi yer almıştır. Her bir maddenin bu iki grubu ayırt edip etmediğine "t testi" ile bakılmış ve 28 maddenin alt gruba üst gruba birbirinden anlamlı düzeyde ayırdığı görülmüştür (p<.005). Diğer bir deyişle DYBÖ maddelerinin duyguları yönetme beceri puanları yüksek öğrencilerle düşük öğrencileri birbirinden ayırdığı söylenebilir.

DYBÖ'nün Ölçüt Geçerliği

Benzer Ölçekler Geçerliği (Convergent Validity): DYBÖ'nin benzer ölçekler geçerliği için DYBÖ ile birlikte Empatik Beceriler Ölçeği (Dökmen,1988) ve Kişilerarası İlişkiler Ölçeği (Şahin, Durak, Yasak,1994) uygulanmıştır. Empatik Beceriler Ölçeği 85 kişi ve Kişilerarası İlişkiler Ölçeği 65 kişi üzerinden toplanan verilerle değerlendirilmiştir.

Farklı Ölçekler Geçerliği (Divergent Validity): DYBÖ'nün farklı ölçekler geçerliği için 85 kişiye DYBÖ ve UCLA Yalnızlık Ölçeği (Demir,1989) birlikte uygulanmıştır. Bu uygulamalar sonrasında DYBÖ'nün UCLA Yalnızlık Ölçeği, Empatik Beceriler Ölçeği (EBÖ)ve Kişilerarası İlişkiler Ölçeği (KIÖ) ve alt ölçekleri arasındaki korelasyon değerlerini gösteren bulgular Tablo 3'te gösterilmektedir.

Tablo 3. DYBÖ ve Altölçeklerinin UCLA, EEÖ ve KIÖ ile Korelasyonları

	n	DYBO	1.Alt Ölçek	3.Alt Ölçek	4.Alt Ölçek	5.Alt Ölçek	6.Alt Ölçek
UCLA	85	-.39*	-.36*	-.33*	-.32*	-.38*	-.31*
EEÖ	85	.33*	.38*	.28*	.30*	.31*	.34*
KIÖ	65	.39*	.48*	.32*	.31*	.34*	.35*
Bes.İİ	65	.45*	.36*	.22*	.30*	.25*	.20*
Zeh..İ	65	-.22*	-.18*	-.16*	-.25*	-.21*	-.28*

*p<.01

Not: İkinci alt ölçek (Duyguları tanıma ve kabul) puanı yalnız başına kullanılmadığı toplam puan üzerinden işlem gördüğü için tabloda yer verilmemiştir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi DYBÖ'nün toplam puanları ile UCLA Yalnızlık Ölçeği toplam puanları arasındaki korelasyon ($r = -.39$; $p < .01$) beklenildiği şekilde negatif yönde anlamlı bulunmuştur. UCLA Yalnızlık Ölçeği toplam puanları ile Duyguları Sözel Olarak İfade Edebilme ($r = -.39$; $p < .01$), Duyguları Olduğu Gibi Gösterebilme ($r = -.36$; $p < .01$), Olumsuz Bedensel Tepkileri Kontrol Edebilme ($r = -.33$; $p < .01$); Başaçıkma ($r = -.38$; $p < .01$) ve Öfkeyi Yönetme ($r = -.31$; $p < .01$) altölçekleri ile negatif yönde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Öğretmen adaylarının duyguları yönetme beceri düzeyleri arttıkça yalnızlık düzeyleri azalmaktadır. Yapılan analizler sonucunda duyguları yönetme becerileri ölçeği ve UCLA yalnızlık ölçeği arasında ters yönde anlamlı ilişkiler olduğu ve bunun farklı ölçekler geçerliğine ilişkin bir kanıt olarak gösterilebileceği söylenebilir.

EEÖ toplam puanları ile DYBÖ toplam puanları arasında ($r = .33$; $p < .01$) anlamlı ilişkiler bulunmuştur. EEÖ toplam puanları ile DYBÖ altölçek puanları arasında .18 ile .38 arasında değişen anlamlı ilişkiler olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının duyguları yönetme beceri düzeyleri arttıkça empatik eğilim düzeyleri de artmaktadır. Yapılan analizler sonucunda duyguları yönetme becerileri ölçeği ve empatik eğilimler ölçeği arasında orta ve düşük düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu ve benzer yapıları ölçtüğü, bu sonuçların ise benzer ölçekler geçerliği için bir kanıt niteliğinde olduğu söylenebilir.

DYBÖ toplam puanları ile KİÖ ($r = .39$; $p < .01$), ve alt ölçekler olan besleyici ($r = .45$; $p < .01$) ve zehirleyici ilişki tarzları ($r = -.22$; $p < .01$) puanları arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. KİÖ ve DYBÖ'nün alt ölçekleri arasında -.16 ile .45 arasında değişen anlamlı ilişkiler bulunmuştur. KİÖ, Besleyici

İlişki Tarzları ve DYBÖ arasında pozitif yönde anlamlı, Zehirleyici İlişki Tarzları ve DYBÖ arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler olduğu görülmektedir. Besleyici İlişki Tarzları alt ölçeğinden yüksek puanlar alan öğretmen adaylarının duyguları yönetme beceri düzeylerinin arttığı dolayısıyla kişilerarası ilişkilerinin de anlamlı bir düzeyde arttığı söylenebilir. Bu benzer ölçekler geçerliğine bir kanıt olarak sunulabilir. Zehirleyici İlişki Tarzlarından yüksek puan alan öğretmen adaylarının duygularını yönetme beceri düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Bu da farklı ölçekler geçerliği için bir kanıt olarak düşünülebilir. Yapılan analizler sonucunda duyguları yönetme becerileri ölçeği ve kişilerarası ilişkiler ölçeğinden alınan toplam puanlar arasında orta ve düşük düzeyde anlamlı ilişkiler olduğu ve bu sonuçların benzer ölçekler geçerliği için bir kanıt niteliğinde olduğu söylenebilir.

Güvenirlilik Çalışmaları

İç Tutarlık Güvenirliğine İlişkin Bulgular

DYBÖ'nin güvenirlilik çalışmaları 317 kişilik örneklemden elde edilen veriler üzerinden hesaplanmıştır. İç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa) ise DYBÖ için .83 olarak bulunmuştur. Alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları (Cronbach alfa) sırasıyla .79, .67, .65, .64 ve .62 olarak bulunmuştur. DYBÖ'nün test yarılama (split-half) tekniğinden elde edilen güvenirlilik katsayısı ise .82 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda DYBÖ'nün güvenilir düzeyde bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Test-Tekrar-Test Güvenirliği

DYBÖ'nün test-tekrar test güvenirlilik çalışması üç hafta ara ile 100 kişilik öğrenciden toplanan veriler üzerinde yapılmıştır. DYBÖ test-tekrar test korelasyon katsayısı toplam puan için .81 ; Duyguları Sözel Olarak İfade Edebilme .79 ; Duyguları Olduğu Gibi Gösterebilme .77; Olumsuz Bedensel Tepkileri Kontrol Edebilme .75 ; Başaçıkma .73 ve Öfkeyi Yönetme altölçeği

için .74 olduğu görülmüştür. DYBÖ ve altölçeklerinin test tekrar test güvenilirlik değerleri, ölçek puanlarının zaman içinde kararlılık göstereceği anlamında yorumlanabilir.

Böylece yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar ölçeğin öğrencilerin duyguları yönetme becerilerini ölçmede kullanılabilirliğini göstermiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında üniversite öğrencilerinin duyguları yönetme becerileri ile ilgili algılarını ölçmeye yarayan geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmeye çalışılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı “Sınıf Öğretmenliği” programında kayıtlı öğrenciler üzerinden toplanan veriler üzerinden elde edilmiştir.

Ölçeğin geliştirilme aşamalarında ilk iki örneklem üzerinde yapı geçerliği için uygulanan faktör analizi sonuçlarında faktörlerin varyansı açıklama düzeylerinin oldukça düşük olduğu gözlenmiştir. Maddelerin ifade ediliş biçimleri, içerikleri ve format açısından uygun olmaması böyle bir sonucun ortaya çıkmış olmasına neden olmuş olabilir. Bu nedenle maddelerin ifade ediliş biçimleri yeniden gözden geçirilerek, literatür taranarak ve bazı maddeler sadeleştirilerek yeniden madde havuzu oluşturulmuş, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları tekrarlanmıştır. Üçüncü örneklemeden elde edilen veriler üzerinde uygulanan faktör analizi sonucunda ölçeğin yapı geçerliğine sahip olduğunu ve altı alt boyuttan oluştuğu ortaya çıkmıştır.

Geliştirilen ölçeğin toplam puanla alt ölçek puanları arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde serbest maddeler olarak değerlendirilen 12, 8, 10 ve 19. maddelerin korelasyon değerlerinin anlamsız olduğu görülmüştür. Bu nedenle 2. alt ölçek (Duyguları tanıma ve kabul) toplam puan üzerinden çalışıldığında puanlamaya dahil edilmektedir. Ölçeğin başka çalışmalarda kullanılması halinde bu teknik özelliğinin ve sınıf öğ-

retmenleri üzerinde geçerlik çalışmalarının yapıldığının göz önünde bulundurulması, farklı örneklemler üzerinde yapılacak başka bir faktör analitik çalışmayla bu sonucun daha net bir biçimde değerlendirilmesi söz konusu olabilir. Yapılan analizler sonucu kapsam, ayırıcı ve benzer ölçekler geçerliği sonuçları ölçeğin geçerliliğine bir kanıt olarak gösterilebilir.

Güvenirlik çalışmaları kapsamında yapılan iç tutarlılık katsayıları ve üç hafta aryla uygulanan test tekrar test güvenilirliği sonuçları ölçeğin güvenilir bir biçimde kullanılabilirliğini göstermektedir.

Araştırmacı tarafından geliştirilen duyguları yönetme becerileri ölçeği genç yetişkin grup üzerinde geliştirilmiştir. Ölçeğin ergenlere uygulanabilmesi için, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının ergen grupları üzerinde sınanması başka bir araştırmanın konusu olabilir.

Duyguları yönetme becerileri ölçeği araştırmacılara ve psikolojik danışma ve rehberlik servislerindeki uygulamacılara genç yetişkinlerin kendi duygularını yönetebilmeye ilgili algılamalarını ortaya koymaya ilgili bilgileri ekonomik ve spesifik bir biçimde sağlayacaktır.

Sonuç olarak bu çalışma kapsamında geliştirilen duyguları yönetme becerileri ölçeğinin üniversite gençlerinin duyguları yönetme becerilerini ölçebileceğini göstermektedir. Bununla beraber aynı ve farklı popülasyonlar üzerinde yapılacak yeni çalışmalarda ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği ile ilgili yeni bulguların ve sonuçların ölçek ile bilgilerin sağlanmasına yardımcı olacağı düşünülebilir.

KAYNAKLAR

Averill, J.R.(1994a). Emotions unbecoming and becoming, (Ed: Ekman,P, Davidson, J.R). *The Nature of Emotion: Fundamental Questions*, New York-Oxford University Press, 265-270.

Averill, J.R.(1994b). I feel therefore I am-I think, (Ed: Ekman,P, Davidson, J.R). *The Nature of Emotion: Fundamental Questions*, New York-Oxford University Press, 379-386.

Averill, J.R; Nunley, E.P.(1988). "Grief as an emotion and as a disease: A social constructionist perspective" *Journal of Social Issues*, 44, 79-95.

Averill, J.R., More, T.A.(1993). Happiness, (Ed: Lewis, M; Haviland, M.J). *Handbook of Emotions*, New York- Guilford Press.,617-632.

Backhaus, K., Erichson, B., Plinke, W.Weiber, R.(1994). *Multivariate Analysemethodun-eine anwendungsorientierte Einführung*. Berlin: Springer-Lehrbuch , 124-135

Buck, R. (1983). Emotional development and emotional education, (Ed: Plutchik, R; Kellerman,H). *Emotion: Theory, Research, and Experience*. New York:Academic Press, 259-293.

Cichetti, D., Hesse, P.(1983). Affect and intellect: Piaget's contributions to the study of infant emotional development. (Ed: Plutchik, R; Kellerman, H). *EmotionTheory, Research and Experience* .New York-Academic, Press.,115-171.

Clark, A.L., Watson, D.(1988). "Mood and the mundane: Relations between daily life events and self-reported mood", *Journal of Personality and Social Psychology*,.54, (5), 296-308.

Çeçen, A.R (2002). Duygular İnsan Yaşamında Neden Vazgeçilmez ve Önemlidir?, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (9), 164-170

Demir, A. (1989). "UCLA yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği" *Psikoloji Dergisi*, 7, (23), 14-18.

Dökmen, Ü.(1990). " Yeni bir empati modeli ve empatik becerinin iki farklı yaklaşımla ölçülmesi" *Psikoloji Dergisi*, 7, (24), 42-50

Ekman, P. (1994). All emotions are basic, (Ed: Ekman, P, Davidson, J.R). *The Nature of Emotion:Fundamental Questions*, New York-Oxford University Press, 15-20.

Frijda, N.H. (1994). Emotion require cognitions, even if simple one, (Ed: Ekman, P, Davidson, J.R). *The Nature of Emotion: Fundamental Questions*, New York-Oxford University Press, 197-203.

Frijda, N.H. (1988), The laws of emotion. *American Psychologist*, 43.,349, 358.

Goleman, D. (1999). *Duygusal Zeka Neden IQ'dan daha önemlidir*. (Çev:Yüksel,B.S) 11. Basım. İstanbul: Varlık Yayınları.

Izard, C.E. (1992). Basic emotions, relations among emotions, and emotion cognition relations. *Psychological Review*, 99, 561-565.

Izard, C.E.,Maletasta, C.(1987). Perspectives on emotional development 1: Differential emotions theory of early emotional development, (Ed: Osofsky). *Handbook of Infant Development* New York: Wiley, 494-554.

Kiesler, C.A (1982). Comments, Derl, Clark, W.S; Fiske, S.T. *Affect and Cognition*. Hillsdale: Erlbaum, 151-180.

Kline, P.(1994). *An easy guide to factor analysis*, UK: Routledge

Lazarus, R.(1984), "On the primacy of cognition", *American Psychologist*, 39, 124-129.

Lewis, M. (1993a) The emergence of human emotions, (Ed: Lewis, M; Haviland, M.J). *Handbook of Emotions*, New York-The Guilford Press, .223-237.

Lewis, M. (1993b) Self conscious emotions: Embarrassment, pride, shame and guilt, (Ed: Lewis, M; Haviland, M.J). *Handbook of Emotions*, New York-The Guilford Press, .563-575

Leventhal, H., Scherer., K.(1987). "The relationship of emotion to cognition: A functional approach to a semantic controversy" *Cognition and Emotion*, 1, 3-28.

Meichenbaum, D.(1977). *Cognitive-Behaviour Modification*, New York: Plenum

Oatley,K; Jenkins, M.J. (1996). *Understanding Emotions*. Cambridge, MA: Blackwell Publishers, 135-140.

Plutchik, R (1983). Emotions in early development: A psychoevolutionary approach (Ed: Plutchik, R; Kellerman, H). *Emotion Theory, Research and Experience*. New York-Academic Press, .21-258.

Russell, D., Peplau,L.A. ve Cutrona, C.E (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality*. 39, 472-480.

Safran, D.J., Greenberg, S.L.(1991) Emotion in human functioning: Theory and therapeutic implications, (Ed: Safran, D.J; Greenberg, S.L). *Emotion,Psychotherapy, and Change* New York-The Guilford Press, .3-13.

Solomon, R.C.(1993). The philosophy of emotions, (Ed: Lewis, M; Haviland,M.J). *Handbook of Emotions*, New York-The Guilford Press, s.3-15.

Spielberger,C.D.(1983) Assesment of anger: The State Trait Anger Scale,*Advances in Personality Assesment*

Strongman, K.T.(1996), *The Psychology of Emotion: Theories of Emotion in Perspective*, 4. Baskı, New York: Wiley, 85-156

Şahin, N.H., Durak,A., Yasak,Y.(1994) "Kişilerarası ilişkiler ölçeği geçerlik ve güvenilirlik çalışması" Bildiri, 8. *Ulusal Psikoloji Kongresi*, İzmir.

Tabachnick, B.G., Fidell,L.S. (1996). *Using Multivariate Statistics* (3. Baskı) New York. Harper Collins College Publishers.

Tellegen, A.,Watson, D.(1985). " Toward a consensual structure of mood", *Psychological Bulletin*, 98, (.2), 219-235.

Yaparel, R (1984). "Sosyal ilişkilerdeki başarı ve başarısızlık nedenlerinin algılanması ile yalnızlık arasındaki bağlantı" *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Hacettepe Üniversitesi, Ankara

Zajonc, R.B.(1984). "On the primacy of affect". *American Psychologist*, 39, (2), 117-123

SUMMARY

VALIDITY AND RELIABILITY STUDIES OF THE EMOTIONS MANAGEMENT SKILLS SCALE (EMSS)*

A. Rezan Çeçen**

During last decade there has been a growing interest in emotion studies by the researchers in psychiatry, clinical psychology, health psychology, counseling and guidance. (Safran ve Greenberg,1991).

In the literature there are a lot of scales related with emotion for example anxiety, anger but there is no scale for measuring global emotions management skills.

METHOD

The purpose of this study is to develop a reliable and valid instrument to evaluate emotions management skills for university students.

Sample was consisted of Elementary School, English, German, French and Art Teacher Education Departments' 567 prospective teachers at the University of Cukurova. Sample's age range was 17-25, mean was 19.6.

Twenty specialists evaluated the items. Correction and addition were applied the draft of the scale. Pilot study was administrated to a small sample and according to sample responses have been changed on the items. Construct Validity

First Sample: For construct validity the scale was administrated to the 517 university students who attended English and French Teacher Programme. Second Sample: After applying principal component

analysis on the first sample it was observed that the result of the first sample had low eigen value and low percentage of variance. So that scales items were corrected and changed. The scale was administrated to 350 students who attended German and Art Teacher Programmes. Third sample: After applying principal component analysis on the second sample it was observed that the result of the second sample had unsatisfactory results again. Scales items were corrected,, added and changed. The scale items were written by the researcher scanning the related literature. The scale was administrated to 317 university students who attended Elementary School Teacher Programme. All items were investigated in respect of Skewness and Kurtosis and all items found below the 1.00. Explanatory factor analysis applied and following criterions were recognized.

- * Each factor eigen value has to be at least 1.
- * Each factor item loaded has to be at least .40r
- *Loaded the same factors, items have to gap at least .18.
- * Loaded each factor meanings and contents have to consisted with each other.

RESULTS

Principal component analysis revealed that scale has twenty- one (21) factors and these factors explained the variance of 62% However ten (10) factors eigen value were above the 2.00. After

* Bu makale Prof. Dr. Banu İnanç yönetiminde Yrd. Doç. Dr. A.Rezan Çeçen'in Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından desteklenen doktora tezinin bir bölümünün özetidir.

** Ç.Ü. Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anabilim Dalı, arcecen@cu.edu.tr

Principal component analysis Maximum Likelihood (ML) and Varimax Rotation techniques were applied and six(6) factors solution produced. Maximum Likelihood technique is proper for theoretical-model-correlation (Bachaus, Erichson,Plinke ve Weiber, 1994) At the end of the analysis EMSS' has 28 item. The factors were named as "Expression of emotions as a verbal", "Recognizing and accepting of the emotions, Expression of the emotions spontaneously", Management of negative body response", "Coping" and "Management of anger". These subscales items numbers are: First subscale; 3,4,7,9,23,25,27; second subscale 12, 8, 10, 19; third subscale 15, 16, 18, 20, 24, 28; fourth subscale 1,5,11,13, fifth subscale 2,17,21,26; sixth subscale 6,22,14. Second subscale's correlation with the other subscales found very low that's why these items (12, 8,10,19) were not used as a subscale. These items are just using for total score for the EMSS..Item-total score correlation: For validity of EMSS item-total score correlations were investigated and observed between .30 -.65 Moreover, in order to test the discriminant validity of EMMS; upper and lower 27 percentile scores were compared with "t" test. This comparison revealed significant differences at .01 level.

For divergent validity EMSS and UCLA (Demir, 1989); for convergent validity: EMSS and "Interpersonal Relations (Yasak ve Durak, 1994) and Empathic Skills Scale (Dökmen, 1990) scales were examined. The results revealed that EMSS has divergent and convergent validity.

The Cronbach alpha coefficient of EMMS were obtained .83 for overall scale and orderly, for six subscales.79, .60, .67, .65, .64, .62. and split-half correlation coefficient was.81. Test-re-test reliability coefficient was .81 for three weeks.